

Fiberdragning i Segerstad

Arkeologisk kontroll 2025

L1957:9914, L1956:3822, L1956:3896, L1956:3895, Segerstad 1:7,
Segerstad socken, Mörbylånga kommun, Kalmar län, Öland

Sandra Lundholm

Arkeologisk rapport 2025:17

MUSEIARKEOLOGI SYDOST
– en del av Kalmar läns museum

Fiberdragning i Segerstad

Arkeologisk kontroll 2025

L1957:9914, L1956:3822, L1956:3896, L1956:3895, Segerstad 1:7,
Segerstad socken, Mörbylånga kommun, Kalmar län, Öland

Författare	Sandra Lundholm
Copyright	Kalmar läns museum 2025
Redaktion	Anna-Karin Karlsson, Stefan Siverud
Kartor	Publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Förlag	Kalmar läns museum
ISSN	1400-352X

Innehåll

Sammanfattning	7
Inledning	8
Topografi och fornlämningsmiljö	9
Syfte och frågeställningar	11
Metod och genomförande	13
Resultat	15
Referenser	16
Tekniska och administrativa uppgifter	17

Karta över Kalmar län med platsen markerad.

Sammanfattning

Museiarkeologi sydost genomförde en schaktningskontroll inom fastigheten Segerstad 1:7 i samband med att GlobalConnect AB lade ner fiber till fastigheten Vårdkasetäkten 1:7. Fastigheten ligger söder om Segerstad på landborgskanten på den västra sidan om väg 136. Ungefär 45 m söder

om fastigheten ligger Seby gravfält (L1957:9914) vilket är ett av Ölands största gravfält uppe på landborgskanten och fortsätter söderut. Vid undersökningen påträffades inga under mark dolda fornlämningar eller fynd.

Inledning

Under våren 2025 genomförde Museiarkeologi sydost en schaktningskontroll inom fastigheten Segerstad 1:7 i samband med att GlobalConnect AB lade ner fiber till fastigheten Vårdkasetäkten 1:7. Söder om fastigheten ligger ett större gravfält, Seby gravfält (L1957:9914) vilket är beläget uppe på landborgskanten. Norr om fastigheten ligger tre gravar som enligt fornsök beskrivs som två gravar markerade av sten/block

(L1956:3896, L1956:3822), och en stenkrets/stenrad (L1956:3895, FMIS).

Undersökningsområdet löpte i utkanten av fastigheten mellan en stenmur och buskage åt öster och ett dräneringsdike åt väster. Schaktet var ca 40 m långt och inga under mark dolda lämningar påträffades.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet ligger inom Segerstads socken på sydöstra Öland. Landskapet delas i nord-sydlig riktning av landborgen eller ancylusvallen som i stort sett följer landsvägen. Väster om landborgen präglas landskapet främst av det stora alvaret, med betesmark och mindre åkrar. Byarnas främsta odling har ägt rum på strandslätterna som ligger öster om landborgen. I landskapet förekommer även mindre skogspartier.

Inom Segerstads socken har det upptecknats omkring hundra fornlämningar, majoriteten utgörandes av kategorierna gravar och gravfält. Huvuddelen av lämningarna är belägna längs landborgen. Det finns dock även gravar – stensättningar och rösen – på alvaret samt i sjömarkerna. I socknens södra del, på kanten till Alvaret, ligger Träby borg (L1956:3284) som utgörs av tre sammanbyggda ringborgar med husgrunder daterad till folkvandringstid. Förutom borgen

finns endast fyra husgrunder från järnålder/medeltid (L1956:3149, 3686, 9460, 9548) registrerade inom socknen. Dessa ligger i närheten till varandra i den västra delen av socknen inom det stora Alvaret (Näsman 2001:325).

Totalt finns ca 400 registrerade gravar (sammanslaget antalet gravar inom gravfälten och enskilda gravar) inom socknen varav ca 280 ligger inom Seby gravfält vilket är ett av Ölands största gravfält (fig. 1). Gravfältet ligger direkt söder om undersökningsområdet på landborgskanten mellan Segerstad och Seby. Idag är gravfältet ca 800 m långt och 45 m brett, men ursprungligen har det troligen varit mycket större då det delvis har förstörts av grustag och odling (Ibid). Gravarna inom gravfältet utgörs av 1 skeppssättning, 16 hållkistor, 15 gravhögar, 1 röse, 40 kalkstensflisor, 37 resta stenar, 25 klumpstenar, 1 skålgropssten, 143 runda stensättningar, 1 rektangulär stensättning

Figur 1. Foto på den norra delen av Seby gravfält som ligger söder om undersökningsområdet. Foto från S.

och 3 treuddar. Det höga antalet gravar samt den varierade typerna av gravar talar för att platsen har brukats under nästa hela järnåldern. Flera gravar inom gravfältet har undersökts helt eller delvis under 1800-talet och början av 1900-talet i samband med restaureringar av gravfältet (ibid: 330). Det finns två kända runstenar i Segerstad

socken varav en är förlorad men finns nämnd i äldre källor (Söderberg & Brate 1900–1906). Norr om Seby gravfält i Segerstad finns även en runsten (L1957:9685), den s.k. Sebystenen. Stenen är ett minnesmärke rest av tre söner (Ingjald, Näf och Sven) till minnet av deras far Rodmar (FMIS). Båda runstenarna har ristats under vikingatid.

Syfte och frågeställningar

Den arkeologiska schaktningsövervakningen ägde rum i samband med att GlobalConnect AB lade ner fiber in till fastigheten Vårdkasetäkten 1:7. Schaktet som undersöktes var ca 40 m långt och 0,6–0,8 m brett. Schakten löper söder om tre gravar som enligt fornsök beskrivs som två gravar markerade av sten/block (L1956:3896, L1956:3822), och en stenkrets/stenrad (L1956:3895, FMIS) , och norr om den norra

delen av Seby gravfältet L1957:9914, men utanför de registrerade fornlämningarna. Länsstyrelsen gjorde bedömningen att det kunde finnas okända gravar i vägen för ledningsdragningen. Därmed beslutades att schaktningen inom sträckan skulle genomföras med arkeologisk kontroll. Syftet med den arkeologiska kontrollen är att förhindra att fornlämningen skadas.

Figur 2. Översiktsplan över det planerade undersökningsområdet och den undersökta ytan.

Metod och genomförande

Arbetet genomfördes som en schaktningsövervakning där en arkeolog följde schaktningsarbetet löpande för att säkerställa att inga fornlämningar skadades. I det fall att fornlämningar påträffades skulle arbetet stoppas och kontakt tas med Länsstyrelsen i Kalmar.

Metalldetektor användes kontinuerligt för att söka metallfynd från eventuella gravar. Om metallföremål av äldre karaktär skulle påträffas så fanns kostnad för konservering av två mindre föremål med i kostnadsberäkningen. Schaktet fotodokumenterades och dess läge mättes in med GPS-rtk (fig. 2).

Schaktet begränsades i öster av en stenmur samt ett buskage som låg på den västra sidan om stenmuren och i väster av ett dräneringsdike. På andra sidan om diket låg en åker (se fig. 2). I den nordöstra änden av ledningsdragningen trycktes ledningen under stenmuren (fig. 3). På den Ö sidan om muren plöjdes fibern ner på gårdsplanen in till fastigheten. (fig. 4) Ledningen drogs från stenmuren mot väster och söderut för att sedan fortsätta åt väster ut en bit i åkern (fig. 2 ovan). Schaktet var här ca 0,6 m brett och grävdes med en mindre grävmaskin med smalskopa. Schaktet var delvis vattenfyllt. (fig. 5). I den sydvästra änden av ledningsdragningen breddades schaktet något till 0,8 m då ledningen här skulle sammankopplas med befintlig ledning i åkern (fig. 6).

Figur 3. I bakgrunden syns stenmuren där ledningen trycktes under. I förgrunden syns den norra delen av schaktet som undersöktes. Foto från V.

Figur 4. Gårdsplan och gräsmatta där kabeln plöjdes ner öster om stenmuren. Fotot från V.

Figur 5. Schakt som undersöktes i kanten mellan stenmur/buskparti i öster och dike i väster. Foto från S.

Resultat

Inget av arkeologiskt intresse framkom vid arbetet. Ytan som undersöktes utgjordes av ett 0,6 m brett och 0,8 m djupt schakt som var ca 40 m långt på totalt ca 40 m². Inga under mark dolda lämningar eller fynd med äldre datering påträffades.

Figur 6. Större yta som undersöktes i den SV änden av ledningsdragningen i åkern. Ledningen skulle här sammankopplas med befintlig ledning i åkern. Foto från V.

Referenser

Axelsson, R., Janzon, K. & Rahmqvist, S. 1996.
Det medeltida Sverige. 4 Småland. 3 Öland.
Stockholm. Riksantikvarieämbetet.

Näsman, U. 2001. Segerstad socken. I: Rasch, M. (red.) Ölands järnåldersgravfält. Volym IV. Böda, Högby, Källa, Persnäs, Föra, Smedby, Södra Möckleby, Ventlinge, Segerstad, Gräsgård och Ås, s. 325–342. Stockholm. Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer.

Digitala källor:

FMIS

<https://app.raa.se/open/fornsok/> 2025-05-05

Svenska kyrkan

<https://www.svenskakyrkan.se/sodraoland/segerstadskyrka> 2025-05-05

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:	8056-2024
Kalmar läns museums dnr:	33-302-2024
Projektnummer KLM:	A2463
Uppdragsgivare:	GlobalConnect AB
Landskap:	Öland
Kommun:	Mörbylånga kommun
Socken:	Segerstad socken
Fastighet:	Segerstad 1:7
Fornlämningsnr:	L1957:9914, L1956:3822, L1956:3896, L1956:3895
X koordinat:	N 6246637
Y koordinat:	E 594828
Latitud:	56°21'17.6"N
Longitud:	16°32'4.6"E
M ö h:	9
Fältarbetstid:	2025-03-13
Antal arbetsdagar:	1
Personal:	Sandra Lundholm
Foto, Du-nummer:	503
Dokumentation:	All dokumentation förvaras på KLM.
Inmätning:	Koordinater och höjdangivelser i rikets koordinatsystem SWEREF 99 TM och RH2000.

Adress Box 104,
S-392 21 Kalmar

Telefon 0480-45 13 00

E-post info@kalmarlansmuseum.se
Webb kalmarlansmuseum.se

